

Tuore tutkimus osoittaa: Ryhmämuotoinen kuntoutusmalli hyödyttää kriisinhallintatehtävissä palvelleita – virallinen rahoitusmalli puuttuu

Tuoreen kriisinhallintatehtävissä palvelleiden eli kriisinhallintaveteraanien ryhmämuotoista kuntoutusta koskevan tutkimus- ja kehittämishankkeen raportti on julkaistu 13.8.2024. Hankkeessa jatkokehitettiin sotilallisessa kriisinhallintatehtävissä palvelleiden ryhmämuotoisen kuntoutuksen uusi malli lähi- ja etäkuntoutusta hyödyntäen ja arvioitiin sen soveltuvuutta, hyötyjä ja vaikutuksia kohderyhmälle sekä yhtymäkohtia nykyiseen sotilallisessa kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kuntoutusjärjestelmään.

Tulosten mukaan malli on toimiva ja lähes kaikki loppukyselyyn vastanneet (98 %) kokivat kuntoutuskokonaisuuden sisältöjen vastanneen omia tarpeitaan erittäin hyvin. Johtopäätöksissä todetaan, että kuntoutujien saaman hyödyn näkökulmasta olisi hyödyllistä liittää vertaistuen mahdollistava ryhmämuotoinen kuntoutus kriisinhallintatehtävissä palvelleiden operaation jälkeiseen viralliseen tukeen, johon se ei vielä kuulu, ja myös lakisääteinen rahoitus puuttuu.

Hanke oli jatkoa tutkimukselle, jossa mittavalla kyselyllä (n= 3373) ja haastatteluilla selvitettiin kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kuntoutuksen ja tuen tarvetta, ja jonka johtopäätöksissä todettiin kehittämistarpeita nykyiseen kriisinhallintatehtävissä palvelleiden tukijärjestelmään lainsäädäntö mukaan lukien. Ryhmämuotoinen, vertaistuen mahdollistava kuntoutus oli yksi tutkimuksessa todettu kehittämisen kohde. (Shemeikka ym. 2022.)

Oulunkylän kuntoutuskeskus on toteuttanut ja kehittänyt yhteistyössä Suomen Rauhanturvaajaliiton ja Vammautuneiden Kriisinhallintaveteraanien kanssa kriisinhallintatehtävissä palvelleiden ryhmämuotoista kuntoutusta vuodesta 2017 lukien.

- Jo ensimmäisten ryhmien myötä totesimme, että tämänkaltaisen tuen tarve on suuri. Pehdyimme asiaan, hankimme lisäkoulutusta, keräsimme palautetta ja kehitimme sisältöä, vaikka havaitsimme nopeasti haasteet sekä tukijärjestelmässä että rahoituksessa, halusimme myös tutkia asiaa lisää, kertoo toimitusjohtaja TtM Katja Ilvonen. Ilvonen toimi tämän ja edellisen hankkeen vastuullisena johtajana.

Oulunkylän kuntoutuskeskuksen yhteistyökumppanina toimi ja arviointiosuudesta vastasi Kuntoutussäätiön tutkijaryhmä, kuten edeltävässä tutkimuksessa.

- Olemme tehneet ainutlaatuisista tutkimusta hyvin tärkeästä ja ajankohtaisesta aiheesta. Kuten edeltävän, myös tämän tutkimuksen tulokset ovat hyödynnettävissä päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä, toteaa Kuntoutussäätiön toimitusjohtaja, dosentti, VTT, FM Riikka Shemeikka.

Suomen Rauhanturvaajaliitto on kantanut huolta kriisinhallintaveteraanien tarpeenmukaisten palvelujen kehittämisestä ja rahoituksesta.

- Tarvetta tämän tyyppiseen kuntoutukseen on, ja ryhmäkuntoutuksessa vertaistuki on tärkeä kuntoutumista ja voimaantumista edistävä elementti, kuten tässäkin tutkimuksessa totesimme, kertoo Rauhanturvaajaliiton vertaistukikoordinaattori, TT Timo Ryhänen, jolla itsellään oli rooli sekä kuntoutuksessa että hankeryhmässä.

Kuntoutusryhmiä oli seitsemän ja kussakin ryhmässä oli 8–10 kuntoutujaa (n=65). Suomen Rauhanturvaajaliitto yhteistyössä Vammautuneiden Kriisinhallintaveteraanien kanssa rekrytoi osallistujat ryhmiin, jotka muodostettiin kohdemaiden/operaatioiden mukaan, mikä edisti vertaistukea ja ryhmäytymistä. Yhdeksän kuukauden mittainen kuntoutuskokonaisuus kullakin ryhmällä sisälsi lähi- ja etäkuntoutusjaksot. Kuntoutuksesta vastasi Oulunkylän kuntoutuskeskuksen moniammatillinen kriisinhallintakuntoutustiimi (fysioterapeutit, sairaanhoitajat, psykoterapeutti). Kuntoutuksessa huomioitiin fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn sekä muiden hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien tavoitteiden edistäminen kunkin osallistujan yksilöllisen tarpeen ja elämäntilanteen mukaan.

Johtopäätösten mukaan ryhmämuotoinen kuntoutus sopii erityisen hyvin tälle kohderyhmälle. Tuen tarvitsijan erityispiirteet, erityisesti sodan tai sen kaltaisen tilan ja tapahtumien kokemus sekä osalla traumaperäisen stressihäiriön oireet edellyttävät keskitettyä erityisosaamista, ja mielellään omaa väylää asiantuntevan tuen piiriin, todetaan raportissa. Seuranta ja jatkumoa tarvitaan operaatioiden ja kotiuttamistilaisuuksien jälkeen

osana varhaista tukea ja ennaltaehkäisevää toimintaa, todettiin hankkeen sidosryhmien tulevaisuustyöpajassa.

- Tutkimus- ja kehittämiskokonaisuus on tuottanut uutta tietoa, jota voidaan hyödyntää sekä sotilaallisissa että siviilikriisinhallintatehtävissä palvelleiden kokonaisvaltaisen ja oikea-aikaisen kuntoutuksen järjestämisessä, tuottamisessa ja kehittämisessä sekä mahdollisten lainsäädännön kehittämistarpeiden arvioinnissa. Ajoissa annettu tuki ja tarpeeseen perustuva toiminta- ja työkykyä edistävä kuntoutus on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kannattavaa, tiivistää Katja Ilvonen.

Lisätietoja, hankkeen vastuullinen johtaja: Katja Ilvonen, TtM, toimitusjohtaja Oulunkylän kuntoutuskeskus, katja.ilvonen@okks.fi tai p. 050 300 4089

Tutkimusraportti:

Ilvonen Katja, Tuovila Jarkko, Shemeikka Riikka, Pietilä Piia, Sihvonen Ari-Pekka, Ryhänen Timo, Alitalo Erna, Sahervo Sarianne, Pietilä Mia, Linnamies Päivi, Skofelt Tarja. **Sotilaallisessa kriisinhallintatehtävässä palvelleiden ryhmämuotoisen kuntoutusmallin kehittäminen.** Oulunkylän kuntoutuskeskuksen julkaisuja, no 2. Joensuu 2024.

Linkki tutkimusraporttiin:

https://www.okks.fi/wp-content/uploads/2024/08/Oulunkylan_Kuntoutuskeskus_julkaisu_nro_2_.pdf

Edellisen vuoden 2022 tutkimushankkeen raportti:

Shemeikka Riikka, Alitalo Erna, Ilvonen Katja, Pietilä Piia, Ryhänen Timo, Sihvonen Ari-Pekka, Kemppainen Jaana, Salakka Ilja. **Sotilaallisessa kriisinhallintatehtävässä palvelleiden kokonaisvaltaisen kuntoutuksen ja tuen tarve Suomessa.** Oulunkylän kuntoutuskeskuksen julkaisuja, no 1. Joensuu 2022.

<https://www.okks.fi/wp-content/uploads/2022/08/Oulunkylan-kuntoutuskeskus-sr-julkaisut-nro-1.pdf>

*Oulunkylän kuntoutuskeskus sr on toiminnallinen veroja maksava säätiö, joka Yhteiskunnallinen yritys -tunnuksen periaatteiden mukaisesti kohdentaa voittonsa sataprosenttisesti henkilöstöön, toimintaan ja kuntoutuksen kehittämishankkeisiin. Maanpuolustus- ja kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kuntoutus ja sen kehittäminen on tärkeä osa säätiön perustarkoituksen mukaista toimintaa (muita perustarkoituksen mukaisia ryhmiä ovat sotiemme veteraanit, asevelvollisena palveluksessa vammautuneet, sekä yhteiskunnallisissa pelastus-, suojele- ja turvallisuustehtävissä palvelleet ja vammautuneet).

*Kuntoutussäätiö sr toteuttaa vuosittain kymmeniä eri rahoittajien hankkeita, tutkimuksia, arviointeja ja selvityksiä, jotka tuottavat ratkaisuja yhteiskunnallisesti merkittäviin ja ajankohtaisiin kysymyksiin ja tukevat kuntoutuksen ja sen lähialojen kehittämistä.